

Ο ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΩΤΗ

TRAVELER

NATIONAL
GEOGRAPHIC

ΑΝΟΙΞΗ 2001 ■ ΤΕΥΧΟΣ 1 ■ ΔΡΧ. 3.000 € 8.8

ΡΟΔΟΣ
ΝΕΑ ΓΟΥΙΝΕΑ
ΠΑΦΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ
ΚΕΡΚΙΝΗ
ΠΕΚΙΝΟ
ΑΓΙΟ ΟΡΟΣ

ΚΕΡΚΥΡΑ Η ΚΟΣΜΟΠΟΛΙΤΙΣΣΑ

ΕΒΡΟΣ ΤΟ ΑΤΕΛΕΙΩΤΟ ΤΑΞΙΔΙ

03

9 771108 850002

ματοποιήθηκαν ποτέ. Το κτίριο είναι στην πραγματικότητα ένας λαβύρινθος από δωμάτια και αιθουσές με θόλους και λότζιες, γεμάτο έπιπλα, πολυελαϊούς, χαλιά, βάζα, αγάλματα και κομψοτεχνήματα. Αυτό για το οποίο όμως φημίζεται είναι τα ρωμαϊκά ψηφιδωτά στα δάπεδα. Η τραγική ειρωνεία είναι ότι τα περισσότερα από τα ψηφιδωτά αυτά είναι κάτι σαν... τα Ελγίνεια Μάρμαρα. Δεν ανήκουν στη Ρόδο, αλλά στη γειτονική Κω, απ' όπου τα έκλεφαν Φράγκοι και Ιταλοί λόρδοι.

Κολοσσοί και... νάνοι

Κάτω από τα θεμέλια του Παλατιού του Μεγάλου Μαγίστρου, οι αρχαιολόγοι τοποθετούν το ιερό του αρχαίου πολιούχου θεού της Ρόδου, του Ήλιου. Σε αυτόν το ναό (και όχι στην είσοδο του λιμανιού) σύμφωνα με μία εκδοχή, στεκόταν ο Κολοσσός της Ρόδου. Η παράδοση αναφέρει ότι το αγάλμα φανόταν από τη θάλασσα και, όταν έπεσε, καταπλάκωσε κτίρια... Η λέξη «κολοσσός» σημαίνει

Mια μέρα εντός των τειχών

Παλιά πόλη δεν σημαίνει αποκλειστικά «ιστορικό παρελθόν». Πλάι στα μνημεία του χθες, η Ρόδος αποκαλύπτει στον επισκέπτη και το σύγχρονο πρόσωπό της, ένα ακόμη ισχυρό κίνητρο για να την ερωτευτεί.

Κείμενο: ΜΑΡΩ ΚΟΥΡΗ

«...Σύμφωνα με τη μυθολογία, όταν ο Δίας μοίρασε τον κόσμο, ο Ήλιος έλειπε και δεν πήρε μερίδιο. Όταν επέστρεψε και παραπονέθηκε για την αδικία, ο «πατέρας θεών και ανθρώπων» προθυμοποιήθηκε να ξανακάνει τη μοιραστιά. Ο Ήλιος όμως τον σταμάτησε, γιατί είδε από το αφριασμένο πέλαγος να ξεπροβάλλει ένα πλούσιο και εύφορο νησί, που ως τότε ήταν κρυμμένο κάτω από τη θάλασσα. Ο ίδιος το διάλεξε για κλήρο του. Εκεί έσμιξε με τη νύμφη Ρόδο και έκανε επτά παιδιά....». Καθισμένη σε ένα γραφικό καφενεδάκι υπό τη σκιά του τείχους, ξεφυλλίζω έναν τουριστικό οδηγό που με κατατοπίζει για το παρελθόν και την ιστορία της μεσαιωνικής πόλης. Μια ατελείωτη σειρά από χρονολογίες και γεγονότα περνούν μπροστά από τα μάτια μου και για να τα συγκρατήσω σκέφτομαι ότι θα ήταν καλύτερα να τα ταυτίσω με εικόνες, όχιους και χρώματα της πόλης, όπως αυτή φαντάζει σήμερα στα μάτια του επισκέπτη. Τελειώνω τον καφέ μου και κατευθύνομαι προς την οδό των Ιπποτών, π οποία με τ' όνομά της και μόνο συμπυκνώνει το πιο σπουδαϊκό κομμάτι της ιστορίας του νησιού. Λίγο πριν φτάσω στο Παλάτι του Μεγάλου Μαγί-

στρου, στα δεξιά, διαβαίνω το κατώφλι μιας εκκλησίας του 12ου αιώνα, με τα άγαλμα της Παναγίας απέξω, ακριβώς όπως στα καθολικά δρομάκια. Στο εσωτερικό του ναού, μάλις τα μάτια μου συνηθίζουν στο λιγοστό φως, θαυμάζω το υπέροχο χρυσοκίτρινο ψηφιδωτό πάτωμα, ενώ βγαίνοντας αφήνω το βλέμμα μου να ακολουθήσει το δρόμο μέχρι το τέρμα του: στη φαντασία μου ζωντανεύουν μοναχικοί Ιωαννίτες ιππότες με τις αστραφτέρες πανοπλίες τους, σχεδόν ακούων τον ήχο από τις οπλές των απόδρων τους να αντηκεί στα βότσαλα του οδοστρώματος. Οι εικόνες διαπλύνονται απότομα, όταν μια... γκέισα παραπατά πάνω στα βότσαλα και πέφτει πάνω μου. Το μικρό της «αύχημα» δεν την εμποδίζει να κρατά με χάρη το ομπρελίνο της.

«Το πήρα από δω» μου λέει με νάζι. Βέβαια, σκέφτομαι, π ούτη της ομπρέλας. Καθώς προχωρώ, χαζέων τους «κράτες» έχω από τα καταστήματα να τραβούν δυο δυο τα ανυποφίαστα ζευγαράκια των Σκανδιναβών και να τα κερνούν ούζο ή Μεταξά τριών αστέρων. Ξαφνικά, κατεβάζουν δερμάτινα, αλεπούδες και βιζόν, τους τα προβάρουν χωρίς δεύτερη κουβέντα και τους ζαλίζουν με πο-

γιγαντιαίο άγαλμα. Ο Κολοσσός της Ρόδου είχε ύψος 32 μέτρα και στο στέρνο του κωρούσαν να καθίσουν 12 άνθρωποι! Δώδεκα χρόνια χρειάστηκε ο Ρόδιος γιλύπτης Χάρης για να τον κατασκευάσει. Τα μέταλλα που χρησιμοποίησε τα προμηθεύτηκε από τις πολιορκητικές μπχανές που άφησε πίσω του ο Δημήτριος ο Πολιορκητής, μετά την αποτυχημένη απόπειρά του να καταλάβει τη Ρόδο, το 304 π.Χ. Σε ανάμνηση αυτής της νίκης κατασκευάστηκε το άγαλμα, που ήταν αφιερωμένο στο θεό Ήλιο.

Ο Κολοσσός στήθηκε στην οριστική του θέση το 280 π.Χ. και έμεινε όρθιος επί 56 χρόνια. Ένας ςεισμός το 224 π.Χ. τον γκρέμισε. Οι Ρόδιοι δεν τον οπίκωσαν ξανά, γιατί υπήρχε ένας χρησιμός του Μαντείου των Δελφών που έλεγε πως, αν τοποθετούσαν το άγαλμα ξανά στη θέση του, θα συνέβαινε μεγάλο κακό στο νησί. Έτοι, έμεινε πεσμένος και κομματιασμένος, αποτελώντας αξιοθέατο για τους περιπηγτές που επισκέπτονταν τη Ρόδο. Αυ-

τά μέχρι το 651, οπότε οι Σαρακηνοί, οι οποίοι είχαν καταλάβει το νησί, τον πούλησαν σ' έναν Εβραιό έμπορο από τα Βοδενά (τη σημερινή Έδεσσα). Αυτός τον έκοψε μικρά κομμάτια και τον πούλησε ως... σκραπ απέναντι, στην Ασία. Λένε πως, αφού τον μετέφερε με πλοία στην Συρία, για να τον πάει στον τελικό προορισμό του, χρησιμοποίησε 900 καμίλες! Εκτοτε αγνοείται η τύχη του... Οι πιπότες, παρ' όλο που με τα χρόνια έγιναν στρατιώτες, κράτησαν κάτι από το «ρομαντικό» τους χαρακτήρα και την παλιά τους τέχνη. Το τάγμα των πρώην αδελφών νοοσοκόμων έπρεπε να έχει αντάξιο του νοοσοκομείο. Το πρώτο νοοσοκομείο των πιποτών βρίσκεται στην πλατεία Αργυρόκαστρου με το σιντριβάνι. Το βράδυ που το οικοδόμημα φωτίζεται αποκτά μια εικόνα αληθινά μυστηριακή. Εδώ στεγάζεται σήμερα η βιβλιοθήκη του Αρχαιολογικού Ιδρύματος Δωδεκανήσου. Λίγο παρακάτω, απέναντι από την Παναγιά του Κάστρου, τη βυζαντινή μπρόπολη, βρίσκεται το

Εγκαταστημένο
το τουρκικό σχολείο
με φόντο το κάστρο
(απέναντι).

Στη λαταρία βάζει τα μεγαλύτερα από τα φώρια του ο εκκενερτικός φαράς που τριγυρίζει καθημερινά στα σοκάκια. Εδώ, στην πλατεία Εβραίων Μαρτύρων.

νέο νοσοκομείο, το οποίο άρχισε να κατασκευάζεται το 1440. Είναι από τα σπουδαιότερα κτήρια της πόλης, καταλαμβάνει σχεδόν ένα ολόκληρο οικοδομικό τετράγωνο και σε αυτό στεγάζεται το Αρχαιολογικό Μουσείο της Ρόδου. Ανάμεσα στα αγάλματα, τα ψηφιδωτά, τις επιτύμβιες στήλες και τα αγγεία που εκτίθενται εδώ, υπάρχει και π «Αφροδίτη π Θαλασσινή», που βρέθηκε στο βυθό της θάλασσας, κοντά στο ξενοδοχείο *Grand Hotel*. Λέγεται πως από αυτό το άγαλμα εμπνεύστηκε ο Λόρενς Ντάρελ τον τίτλο του βιβλίου του για τη Ρόδο: *Reflections of a Marine Venus*, «Οι αντανακλασίες μιας θαλασσινής Αφροδίτης». Ο Ντάρελ ζήσε στο νησί δύο χρόνια (1945-1947). Έμενε μάλιστα στη βίλα Κλεόβουλος, στη νέα πόλη.

Η Χώρα των «Κοινών Θυντών»

Σουλεϊμανίε τζαμί, Ντεμιρλί τζαμί, τζαμί του Ρετζέπ πασά, του Χαμζάμπεη, του Μουσταφά, του Ιμπραήμ, Κατριβάν τζαμί, Αγά τζαμί... Μερικά από

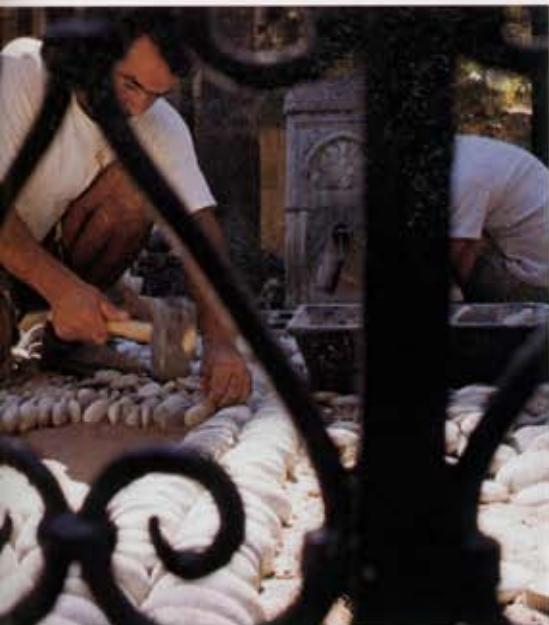
τα σπουδαιότερα έργα την περίοδο της Τουρκοκρατίας, από το 1522 ως 1912. Οι Τούρκοι βέβαια δεν ασχολήθηκαν ιδιαίτερα με το χτισμό. Θα πάταν παράλειψη όμως να μην αναφέρουμε ότι έκτισαν και μερικά χαμάρι. Μάλιστα, ένα από αυτά, το Γενί χαμάρι στην πλατεία Αρίωνος, λειτουργεί σήμερα ως δημοτική επιχείρηση. Μπορεί να μη σε τρίβουν πια πληθωρικές Οθωμανές λουτράρισσες ούτε να σε κερνούν τούτι σε μικρά φλιτζανάκια, αλλά π εμπειρία παραμένει ευχάριστη.

Η συνοικία στο ανατολικό σημείο της Χώρας ονομάζεται Οβριακή. Τα όρια της σηματοδοτεί π η πλατεία Εβραίων Μαρτύρων. Το όνομά της δίνει μια έμμεση εξήγηση στο εύλογο ερώτημα «μα πού είναι οι Εβραίοι». Η αλήθεια είναι ότι περιοστέρει από 1.500 ζούσαν κάποτε εδώ. Οι πρώτοι Εβραίοι ήρθαν στη Ρόδο τους δύο τελευταίους προχριστιανικούς αιώνες, τότε που το νησί αποτελούσε σταθμό του ταξιδιού προς την Ανατολή. Όταν εμφανίστηκαν οι ιππότες, υπήρχαν εδώ περί τους 400

ζάρια καριά ώρα! Δεν γλιτώνει κανείς από αυτούς ούτε από τους κράχτες στα κοσμηματοπωλεία που μιλούν άπταιστα πάνω από δέκα γλώσσες ο καθένας...

Το τουριστικό κέντρο της πόλης, με όλες τις «στρατιών», είναι απρόβληπτο, ζωντανό, κεφάτο, και σειζεί να το γυρίσει κανείς αμέτρητες φορές. Εγώ όμως θέλω να γευτώ και τη μαγεία που αποπνέουν τα απόμερα σοκάκια. Έτσι, παίρνω ένα δρόμο που με οδηγεί μακριά από την πολύβουην αγορά. Βρίσκομαι πάντα εντός των τειχών και χωρίς κάρτη περιπλανιέμαι στα ήσυχα, σκιερά στενά. Εδώ αντικρίζω μια διαφορετική όψη της πόλης, μια όψη που ανταμείβει τον επισκέπτη που δεν αρκείται αποκλειστικά στις «εύπεπτες» τουριστικές προσφορές. Θα είναι σαν να έχει πραγματοποιήσει κανείς το μισό ταξίδι, αν βρεθεί στη Ρόδο και δεν περπατήσει στα λιγότερο «δημοφιλή» δρομάκια της. Στα καφενεδάκια, το ρυθμικό κροτάλισμα που κάνουν τα κεχριμπαρένια κομποδόγια των γερόντων θα τραβήξει σίγουρα την προσοχή του επισκέπτη. Στο τζαμί Ιμπραήμ Πασά της οδού Πλατάνου –το παλαιότερο της πόλης– ο μουστής του νησιού Ισμαήλ Τσακίρογλου αφγυείται ιστορίες από το παρελθόν. Λίγο πιο πέρα, στην οδό Αγίου Φανουρίου, το τζαμί του Σουλτάν Μουσταφά, που κατασκευάστηκε με δομικά υλικά από εκκλησίες της εποχής των ιπποτών και του Βυζαντίου, εντυπωσιάζει με τη μαεστρία της κατασκευής του. Τα στρογγυλά σιντριβάνια για το νίφιμο των πιστών που σώζονται στις αυλές των τζαμιών, θυμιζούν ότι στο νησί η Ανατολή έσμιξε με τη Δύση, μπολιάζοντας το επιβλητικό αρχιτεκτονικό τοπίο του Μεσαίωνα. Γυναίκες με μυστηριώδη πράσινα μάτια σε παρασέρνουν προς τα δημοτικά λουτρά Γενί Χαμάρι. Οι μελαχρινοί Ροδίτες σε οδηγούν στα μικρά, καλόγουστα και άγνωστα για τους πολλούς, μαγειρεία εκδεκτής, μεσογειακής κυρίως κουζίνας, που απευθύνεται μόνο σε δίγους ντόπιους και σε υποφιασμένους τουρίστες.

Σταματώ για μεσημεριανό φαγητό στην ταβέρνα του Ορχάν. Σε μια γωνιά της βλέπω τον ιδιόρρυθμο ψαρά που είχα συναντήσει και νωρίτερα να τριγυρίζει στα στενά, φορτωμένος με έναν ξιφία στον ώμο. Είναι ένας χαρακτηριστικός τύπος του νησιού, που σεργιανίζει καθημερινά όπλο την πόλη, βγάζοντας σε ποταρία τα ψάρια του και κουβεντιάζοντας με τους υπαίθριους ζωγράφους και τους ζαλισμένους από τα ούζα Σλάβους και Ποιλωνούς στην πλατεία Ιπποκράτους. Τον πετυχαίνω την ώρα της μεσημεριανής ανάπauλας να απολαμβάνει τη ρετσίνα του, ακούγοντας τραγούδια από το τρανζιστοράκι του...

Μία ώρα αργότερα, διασκίζοντας την πλατεία των Εβραίων Μαρτύρων, φτάνω σε ένα από τα πιο όμορφα αξιόθεατα της Ρόδου, τη μεσαιωνική Παναγία του Μπούργου, τη μεγαλύτερη καθολική εκκλησία του νησιού. Το βράδυ, η φωταγώγηση του ναού μεταφέρει τον επισκέπτη σε απλοτινές εποχές, ενώ ο χώρος πλημμυρίζει από νότες μεσαιωνικής μουσικής χάρι στα κονταέρτα που δίνουν καλλιτέχνες ντυμένοι με κοστούμια εποχής. Πίσω από την Παναγία του Μπούργου κρύβεται ένα δασύλιο, που ανάμεσα στις φυλλώσιές του διακρίνονται οι λάμπες της γραφικής Ταβέρνας του Χατζηκάλπη. Εδώ είναι οι κατάλληλη στάση για «σούμα», το τσίπουρο των ορεινών χωριών της Ρόδου, που παράγεται με απόσταξη σταφυλιών της ποικιλίας Αθηρί. Απαραιτητή συνοδεία η ρεγγυσαλάτα.

Βαδίζω την οδό Αγίου Φανουρίου, ένα σχετικά πάσιχο δρόμο. Τα πρωινά εδώ μυρίζει φανουρόπιτα. Μοσχοβλούν τα ψημένα καρύδια, ποιησμένα μέσα στο κόκκινο κρασί και το γαρίφαλο. Η φανουρόπιτα μοιράζεται στο κατώ της μικρής εκκλησίας του 14ου αιώνα, μιας από τις πιο παλιές εκκλησίες που ακόμα λειτουργεί.

Στην οδό Ανθέων σταματώ για να απολαύσω το γλυκό άρωμα που σκορπούν λογιών λογιών λουπούδια. Στη

Εβραίους. Αν και οι Δυτικοευρωπαίοι θεωρούσαν για θρησκευτικός λόγους εχθρούς τους Εβραίους, η συγκατοίκηση στην Ρόδο ήταν ομαλή. Δεν μπορούσε άλλωστε να γίνει διαφορετικά. Οι Εβραίοι κατείχαν τις τέχνες: υφαντουργοί, βιρυσσόδεψες, ράφτες, οινοποιοί και, το σπουδαιότερο, οπλουργοί και γιατροί. Άρα, απολύτως απαραίτητοι.

Οι Έλληνες της Ρόδου φάντακαν πολύ πιο δογματικοί από τους Δυτικοευρωπαίους γείτονές τους. Δεν τα πήγαιναν καθόλου καλά με τους Εβραίους. Μάλιστα, κάθε Πάσχα δεν παρέλεπαν να περάσουν οργανωμένοι από την Οθριακή, για να τιμωρήσουν τους... δολοφόνους του Κυρίου. Οι Εβραίοι από την πλευρά τους υποστήριξαν τον Σουλεϊμάν το Μεγαλοπρεπή στην πολιορκία της Ρόδου, ανεφοδιάζοντάς τον με όπλα και πυρομαχικά. Γι' αυτό και μετά την άλωση, ο σουλτάνος τους αντάμειψε: μόνο αυτοί και οι μουσουλμάνοι είχαν πλέον το δικαίωμα να κατοικούν στην περιτεχνή ομένη πόλη. Και για να μην ενοχλείται κανείς,

Η σάφαλτος δεν έχει θέση σε μια μεσαιωνική πόλη. Αντίθετα, τα βότσαλα ταιριάζουν απόλιτα με την ατμόσφαιρα του χώρου.

γωνία με την οδό Αναξαγόρα ανακαλύπτω το Χαγιάτι, το πανδοχείο της κυρα-Δώρας, που δείχνει κάπως παρατημένο. Η ιδιοκτήτρια υποδέχεται τους επισκέπτες με χαμόγελο εδώ και πενήντα χρόνια. Στο εσωτερικό του παρατηρώ τις φιγούρες στις τοιχογραφίες, τις Τσιγγάνες –σαν να πήραν ζωή από το πινέλο του Ντόρπ– τους ποιμένες, τους κρασοπατέρες, τους ερωτευμένους.

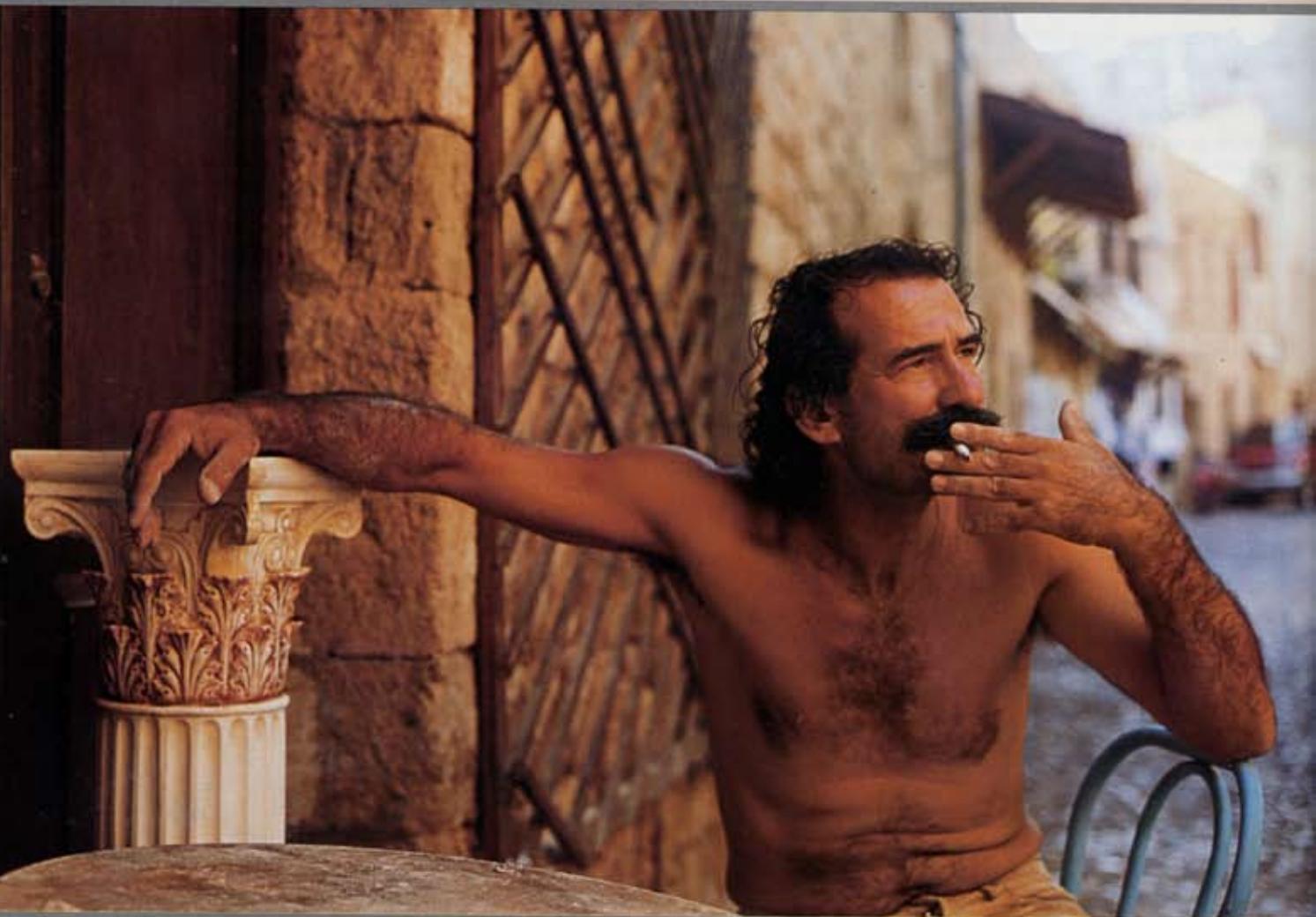
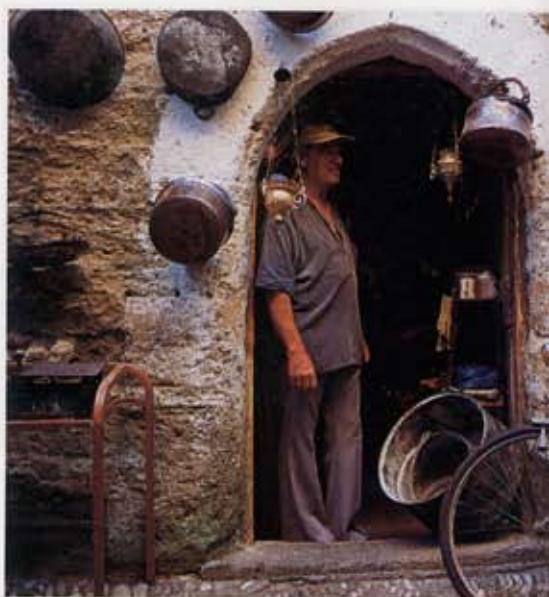
Έχει πια σουρουπώσει. Τα βήματά μου με φέρνουν σε μια γειτονιά κρυμμένη από τα φώτα και την κίνηση της πόλης. Σε κάθε πόρτα είναι καρφωμένη και μια πινακίδα κάτω από μια κόκκινη λάμπα. Μια ταρμέδα γράφει Ρωξάνη, η διπλανή Μάτα, η απέναντι Τσαμπίκα και παραδίπλα... Προσοχή! Οικογένεια. Στην οδό Τεμαχίδα, η ιερόδουλος Λορένη από την Κρήτη ακούει κλασική μουσική και μου μιλά με λόγια του Μαρξ, του Καζαντζάκη... Απομακρύνομαι κάτω από τους ίκους του βιολιού της Βανέσα Μέι, που δραπετεύουν από το ανοικτό παράθυρο ενός σπιτιού.

Λίγο αργότερα κάνω μια στάση στο Αρχαιολογικό Μου-

Μια γκέισα ποζάρει κρατώντας με χάρη το ομπρελίνο της (απέναντι). Ποδηλατάδα για τη μικρή τουρίστρια μπροστά από την είσοδο του Αρχαιολογικού Μουσείου (πάνω).

**Αν υπήρχε την εποχή των
ιπποτών, θα έφτιαχνε
σπαθιά και θώρακες.
Σήμερα, το παραδοσιακό
σιδεράδικο της Αγίου
Φανουρίου επιδίβεται σε
πιο ειρηνικές... ασχολίες,
όπως η κατασκευή
σκευών (δεξιά).**

όλοι οι Έλληνες έζω!
Ο Σουλεϊμάν δεν έκανε χάρες, γενικώς. Απλώς είχε
δει στους Εβραίους τους συμμάχους για την ευθύ-
δωση του σχεδίου του, που πίθελε τη Ρόδο να ελέγ-
χει το διαμετακομιστικό εμπόριο της Ανατολής.
Οι Εβραίοι και διεθνείς διασυνδέσεις είχαν και
«γεννημένοι» για εμπόριο πάνταν. Γι' αυτό όχι μόνο
τους προστάτεψε, αλλά και κατά τον εποικισμό
του νησιού φρόντισε, εκτός από μουσουλμάνοι, να
εγκατασταθούν σε αυτό και πολλοί σεφαρδίτες
Εβραίοι από τη Θεοσαλονίκη, την Κωνσταντινού-
πολη, τη Σμύρνη και την Ιερουσαλήμ. Οι Οθωμα-
νοί με τους Εβραίους ένιωθαν ασφαλείς. Με τους
χριστιανούς είχαν ανοιχτούς λογαριασμούς...
Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας και της Ιταλοκρα-
τίας οι Εβραίοι στάθηκαν καλά. Το 1850 υπήρχαν
στη Ρόδο τρία εβραϊκά σχολεία και τέσσερις συνα-
γωγές. Στις αρχές του 20ού αιώνα ο εμπορικός οί-
κος της οικογένειας Αλχαδέφ (το όνομα αυτό φέ-

ρει και ένας από τους κεντρικότερους δρόμους της συνοικίας) ιδρύει την πρώτη δωδεκανησιακή τράπεζα. Ακολουθούν οι τράπεζες των Μεναχέ και των Νοτρίκα. Οι σχέσεις με τους Έλληνες παραμένουν τεταμένες. Τώρα, εκτός από τη... μεταφυσική δυστοιχία, υπάρχει και η σχέση δανειστή-δανειζομένου. Οι Εβραίοι κεφαλαιούχοι δανειζουν στους Έλληνες οφουγγαράδες και είναι γνωστό ότι ο «δοσάς» ποτέ δεν πήνταν ιδιαίτερα δημοφιλής στα μέρη μας.

Το 1943 οι Γερμανοί παίρνουν τον έλεγχο των Δωδεκανήσων, συλλαμβάνουν τους περίπου 2.000 Εβραίους της Ρόδου και της Κω και τους στέλνουν στο Άουσβιτς. Επέζησαν 151 μόνο. Στη μνήμη των θυμάτων αφιερώθηκε η πλατεία Εβραίων Μαρτύρων που αναφέραμε. Σήμερα, στην Ρόδο έχει απομείνει μόνο μία συναγωγή, που λειτουργεί με έξοδα των Ροδίων Εβραίων του εξωτερικού. Βρίσκεται στην οδό Δωσιάδου και δέχεται τους πιστούς κάθε μέρα.

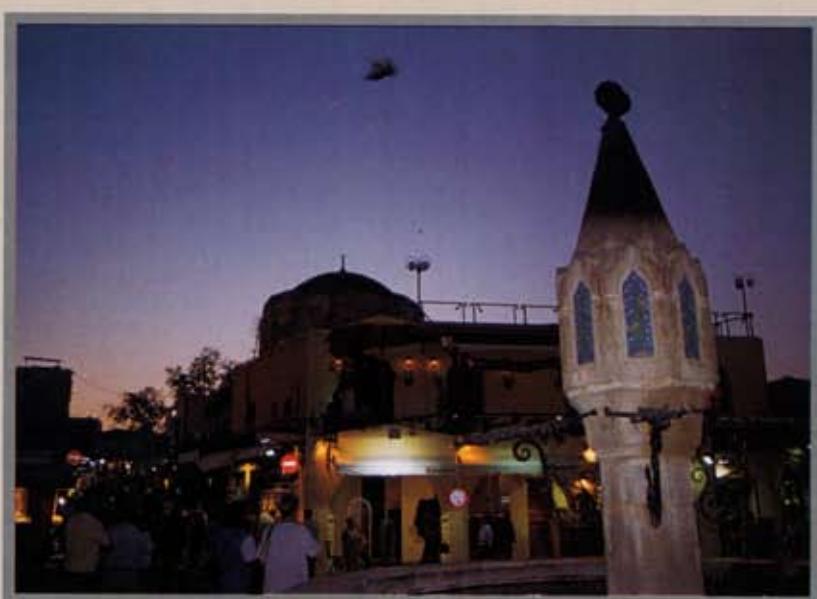
σείσιον του νησιού, στο χώρο του οποίου στεγαζόταν παλιότερα το νοσοκομείο των Ιπποτών. Πρόκειται για το αυθεντικό κτίριο της εποχής, σε αντίθεση με το Παλάτι του Μεγάλου Μαγίστρου που αποτελεί αντίγραφο του αρχικού κτίσματος. Από τα εκθέματα που φιλοξενούνται στις αίθουσές του με μαγνητίζει η τελειότητα των δύο αγαλμάτων της Αφροδίτης.

Βγαίνοντας από το μουσείο σκέφτομαι πόσο έχει αναβαθμιστεί τα τελευταία χρόνια η Παλιά Πόλη. Σπίτια που έδειχναν μάλλον εγκαταλειμμένα ανακαινίζονται, διατηρώντας όμως τον αρχιτεκτονικό τους χαρακτήρα και την αισθητική τους. Τα μεσημέρια της Τρίτης και του Σαββάτου οι επισκέπτες έχουν την ευκαιρία να κάνουν το γύρο του κάστρου πάνω στα τείχη. Από εδώ π θέα είναι συναρπαστική, καθώς ολόκληρη η πόλη, το λιμάνι, το Καστέλο, οι φτωχογειτονίες με τα χαρόσπιτα, οι μιναρέδες και οι βυζαντινοί τρούλοι συνθέτουν έναν εντυπωσιακό πίνακα. Ένα άλλο σημείο απ' όπου μπορεί κανείς να αγναντέψει την πόλη είναι το ροδόι δίπλα στο Καστέλο, κατασκευή των Τούρκων με βάση τη δυτική τεχνοτροπία, σε μια προσπάθεια προσέγγισης της δυτικοευρωπαϊκής αισθητικής.

Χωρίς καλλι καλλί να το καταλάβω, έχω φτάσει σε μία από τις πύλες του τείχους, την Κόκκινη Πόρτα ή Πύλη του Αγίου Γεωργίου, όπως είναι ευρύτερα γνωστή. Έχω από αυτήν απλώνεται ο λαβύρινθος που σχηματίζουν οι μικρές πλατείες και οι αυλές των φτωχόσπιτων. Είναι η άλλη πλευρά της ζωής, η μελαγχολική. Θέλοντας να ολοκληρώσω τη βόλτα μου με πιο ευχάριστες εικόνες, επιστρέφω στην πόλη εντός των τειχών και προχωρώ προς την πλατεία Ιπποδάμους. Τα καλλιτερίμια γύρω της είναι γεράτα από κόσμο που δεν δείχνει διατεθειμένος να πάει ακόμα για ύπνο. Η δυνατή μουσική, τα φώτα που στροβιλίζονται, οι παρέες που τριγυρίζουν κεφάτες δημιουργούν μια ατμόσφαιρα γιορτινή. Από μπαράκι σε μπαράκι ο κόσμος είναι διαφορετικός. Στα «ελληνόδι-

Οι ιππότες έμειναν στην Ρόδο 213 χρόνια. Στις 2 Ιανουαρίου 1523 σαλπάρισαν από το νησί με όλα τους τα υπάρχοντα, αφού προηγήθηκε συνθήκη με τον Σουλεϊμάν. Κατέφυγαν αρχικά στην Κρήτη και μετά στη Μάλτα, την οποία τους παραχώρησε ο Καρλομάγνος. Την έχασαν κι αυτή το 1897, όταν την κατέλαβε ο Ναπολέων.

Το 1823 προσπάθησαν, υποσχόμενοι δάνεια, να ξαναπάρουν τη Ρόδο από την προσωρινή ελληνική κυβέρνηση, αλλά το κόλπο δεν έπιασε. Εγκαταστάθηκαν τελικά στην Ρόδη και ξανάγιναν αποκλειστικά νοοοκόμοι. Διατηρούν μέχρι σήμερα νοοοκομεία στην Αγγλία, την Ιταλία, το Βέλγιο, τη Γερμανία και τη Γαλλία. Η αύρα τους όμως παραμένει ακόμα ζωντανή στη μεσαιωνική Ρόδο. Εδώ το σουύρουπο, στην οδό των Ιπποτών, αν καταφέρεις να κλείσεις τα μάτια στο παρόν, θα ακούσεις μέσα στη σιωπή της οπλές των αλόγων τους που ανηφορίζουν στο λιθόστρωτο.

κα», κορίτσια με κοντές φούστες και νεαρά αγόρια συναγωνίζονται στα τσιφτετέλια και στις στροφές του ζεϊμπέκικου. Το κατάμεστο πατάρι του μπαρ θέατρο, του πιο γνωστού μπαρ στην παλιά πόλη, δονείται μέσα στο σκοτάδι: οι πάντες χορεύουν ασταμάτητα, με τη μουσική υπόκρουση να προδιαθέτει για ξενύχτια.

Αργά τη νύχτα ξεμακρίνων προς το λιμάνι. Αγναντεύοντας τη θάλασσα, αφήνω το νου μου να πλανηθεί στο παρελθόν και το παρόν της πόλης: μεσαιωνικά παλάτια, χριστιανικές εκκλησίες, περίτεχνα τζαμιά και χαρόμ. Αρχαίοι Έλληνες, Βυζαντινοί, ιππότες, Βενετοί, Οθωμανοί, Εβραίοι αλλά και σύγχρονοι επισκέπτες από κάθε γωνιά του πλανήτη. Ανθρώποι και εποχές σμίγουν ιδιανικά εντός των τειχών σε αυτό το μοναδικό συνονθύλευμα πολιτισμών.

Ένας ντόπιος καλλιτέχνης απολαμβάνει το τσιγάρο του με το χέρι του ακουμπισμένο σε κάποιο από τα έργα του (απέναντι). Στην πλατεία Εβραίων Μαρτύρων μαζεύονται το δειπνό ντόπιοι και επισκέπτες για παγώτο, καφεδάκι ή ποτό (πάνω).

Παλιά Πόλη

ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΡΩ ΚΟΥΡΗ

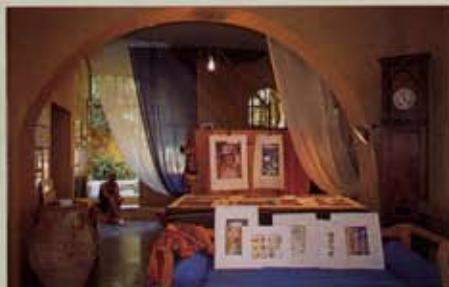
ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΤΕ

Με αεροπλάνο. Πτήσεις εκκενούνται οι εταιρίες Ολυμπιακή (τηλ.: 9666666), Aegean (τηλ.: 9988300) και Cronus (τηλ.: 3315502-4). Από Θεσσαλονίκη η Ολυμπιακή (031-368311) πετάει τρεις με τέσσερις φορές την εβδομάδα.

Με πλοϊο. Το ταξίδι διαρκεί πολλές ώρες. Υπολογίστε 14 τουλάχιστον. Πληροφορίες θα πάρετε από τις ακτοπλοϊκές εταιρίες Agoudimos (τηλ.: 4225515) και ΔΑΝΕ (τηλ.: 4293240).

ΜΕΡΗ ΠΟΥ ΑΞΙΖΕΙ ΝΑ ΔΕΙΤΕ

Αρχαιολογικό Μουσείο (πλατεία Μουσείου, τηλ.: 25500, 75674). Εδώ στεγάζονται ευρήματα από γεωμετρικούς, αρχαϊκούς και κλασικούς τάφους των νεκροπόλεων της Ιαλυσού και της Καμίρου, γλυπτά, κυρίως της ελληνιστικής πε-

Έργα τέχνης στην γκαλερί Márko Pólo.

ριόδου, αλλά και επιτύμβιες στήλες των μεσαιωνικών χρόνων. Στα άμεσα προς υπόποιόν σχέδια του μουσείου περιλαμβάνεται η χρονομοποίηση δύο ακόμη κτιρίων που βρίσκονται στην αυλή του, όπου θα εκτίθενται δύο νέες ουληογές, μια προϊστορική και μια επιγραφική, καθώς και η έκθεση ψηφιδωτών δαπέδων των ελληνιστικών χρόνων, που βρίσκονται επίσης στην αυλή, αλλά μέχρι στιγμής δεν είναι επισκέψιμα. Το μουσείο είναι ανοιχτό κατά τους χειμερινούς μήνες κάθε μέρα εκτός Δευτέρας, από τις 8:30 ως τις 15:00, ενώ το καλοκαίρι παραμένει ανοιχτό ως τις 19:00.

Ίδρυμα Marc de Montalembert. Πρόκειται για ένα αρχοντικό των χρόνων της Τουρκοκρατίας μεταξύ του Αγίου Μάρκου, του Αγίου Γεωργίου και των μεσαιωνικών τειχών. Στον κίπο του καλλιεργούνται μόνο φυτά που ευδοκιμούσαν στη Μεσόγειο κατά το Μεσαίωνα. Ο χώρος είναι ανοιχτός για τους επισκέπτες μόνο κατά τη διάρκεια προγραμματισμένων εκδηλώσεων, αφού αποτελεί και κατοικία της οικογένειας De Montalembert. Πληροφορίες από τον Ποιλιτιστικό Οργανισμό του Δήμου Ροδίων, τηλ.: 33343, 27427, 29678.

ΠΟΥ ΝΑ ΜΕΙΝΕΤΕ

Μάρκο Πόλη (Αγίου Φανουρίου 40-42, τηλ., φαξ: 25562, e-mail: marcopolomansion@hotmail.com, www.marcopolomansion.web.com). Υπέροχη ατμόσφαιρα Αναγέννησης-μπαρόκ μέσα σε ανακανισμένα τουρκικά χαριτάτια. Ιταλικό ντζάιν, κρεβάτια με ουρανό, υφάσματα και τούλια συνθέτουν ένα μοναδικό ντεκόρ. Οι τιμές ξεκινούν από 24.000 δρχ. και φτάνουν τις 43.300 δρχ. για δίκλινο δωμάτιο με πρωινό, το οποίο περιλαμβάνει φρέσκα φρούτα, σπιτικές μαρμελάδες και γλυκά, και μπορείτε να το απολαύσετε στον πανέμορφο κίπο του ξενοδοχείου.

Ανοιχτά από Απρίλιο ως Οκτώβριο. Στον ίδιο δρόμο θα βρείτε και την γκαλερί Márko Pólo.

Νικολής (Ιπποδάμου 61, τηλ.: 34561, φαξ: 32034, e-mail: nikoliss@hol.gr). Κτίριο 800 χρόνων, ανακανισμένο με περίτεχνο, ακριβό και καλλιόγουστο τρόπο. Η τιμή ενός δίκλινου ξεκινά από 30.000 δρχ., ενώ μια σουίτα με τζακούζι φτάνει στις 70.000 δρχ. Από τον περασμένο χρόνο λειτουργεί και μια δεύτερη μονάδα, η οποία αποτελείται από δωμάτια με απομικό μπάνιο (ορισμένα διαθέτουν και τζακούζι) που ενώνονται μεταξύ τους και μπορούν να ενοικιαστούν είτε μερονωμένα είτε από μεγάλες παρέες. Οι τιμές τους ξεκινούν από 30.000

Μουσικές βραβιές στην Παλιά Πόλη.

δρχ. το δίκλινο. Υπάρχουν και γαμήλιες σουίτες. Ανοιχτά όλο το χρόνο.

ΠΟΥ ΝΑ ΦΑΤΕ

Ψαροταβέρνα του Χατζηκέπη (Σολωμού Αλκαδέφ, τηλ.: 76107, τηλ. και φαξ: 27215). Βρίσκεται μέσα στο δασύδυλο, με θέα την υπέροχη καμάρα της Παναγίας του Μπούργου. Σερβίρει κυρίως φρέσκο ψάρι, αλλά και κρεατικά, ρεγγοσάλτα και καραφάκια ροδίτικης σούμας (τσίπουρο απόσταξης σταφυλιών Αθηρί).

1. Πύλη Αγ. Αθανασίου
2. Οδός Ιπποτών
3. Πύλη Ελευθερίας
4. Παλάτι Μεγάλου Μάγιστρου
5. Πλατεία Αργυροκάστρου
6. Παναγία του Κάστρου

7. Παναγία του Μπούργου
8. Πλατεία Αρίωνας
9. Πλατεία Εβραίων Μαρτύρων
10. Αρχαιολογικό Μουσείο
11. Πύλη Αγ. Γεωργίου
12. Βιβλιοθήκη Αρχαιολ. Ιδρυμ. Δωδεκ.

Η τιμή για ένα πλήρες γεύμα ενός ατόμου με κρασί κυμαίνεται από 3.500 ως 7.000 δρχ. Οι δύο αδερφές (Ευδόξου 49, τηλ.: 38597). Πασίγνωστο και πολυσύχναστο στέκι της παλιάς πόλης. Αξέχαστες θα σας μείνουν οι τουρκικές συνταγές και τα λαδερά του Ορχάν. L'Auberge Bistrot (Πραξιτέλους 21, τηλ.: 34292). «Πρόγονός» του ένα μικρό γαλλικό καππλειό. Τώρα ανανεωμένο, σε άλλο σημείο, μέσα σε έναν ονειρεμένο κήπο, προσφέρει εξαιρετικά γαλλικά πιάτα και κρασιά επιλεγμένα από τον... ομοεθνή τους ιδιοκτήτη. Υπολογίστε περίου 5.000 δρχ. το άτομο με κρασί. Κλειστό από τον Ιανουάριο ως τις αρχές Μαρτίου.

Αραβίκι (Αριστοφάνους 45, τηλ.: 73708). Παραδοσιακό καφενείο-μεζεδοπωλείο που σερβίρει διαστές ντομάτες και ντομαράκια. Στο πατάρι υπάρχει «οντάς».

ΓΙΑ ΤΟ ΒΡΑΔΥ...

Μπαρ Θέατρο (Μιλτιάδου 2, τηλ.: 76973). Σε δύο επίπεδα με ξένη μουσική. Το μικρό ξύλινο πατάρι του δονεύεται από το χορό των θαμώνων. Επισκεφθείτε το πριν αρχίσουν να συρρέουν τα πλήθη των τουριστών, για να απολαύσετε τα κινηματογραφικά αφιερώματα που διοργανώνονται κάθε μίνα στο δεύτερο επίπεδο του μπαρ.

Παπιό Συσστίο (Σωκράτους 179, τηλ.: 77208). Ανήκει στο Δήμο Ρέθου και τα βράδια λειτουργεί ως μπαρ. Πηγαίνετε και το πρωί για καφέ, αφού

πρώτα περάσετε από το τυροπιάδικο της γωνίας Σωκράτους και Αγίου Φανουρίου, όπου θα δοκιμάσετε υπόπιες στριφτές πίτες και ρυζόγαλο.

Καφέ Σαντάν (Δημοκρίτου 3, τηλ.: 32277, 75169). Εδώ και είκοσι χρόνια στηρίζει το καλό ελληνικό τραγούδι με ζωντανή μουσική. Ο χώρος, που ανακαίνιστηκε πέρυσι, απονέει την αφοσίωση του ιδιοκτήτη, ο οποίος είναι ταυτό-

Το βράδυ το ξεφάντωμα έχει την τιμητική του. Στο μαγειρείο Αραβίκι (στη μέση) και στον ξενώνα Μάρκο Πόλη (κάτω) η στρόφισμα παραπέμπει σε απλοτινούς καιρούς.

χρόνια τραγουδιστής και διοργανωτής του πρόγραμματος. Ανοιχτά από τέλη Μαρτίου ως αρχές Νοεμβρίου, εκτός Δευτέρας.

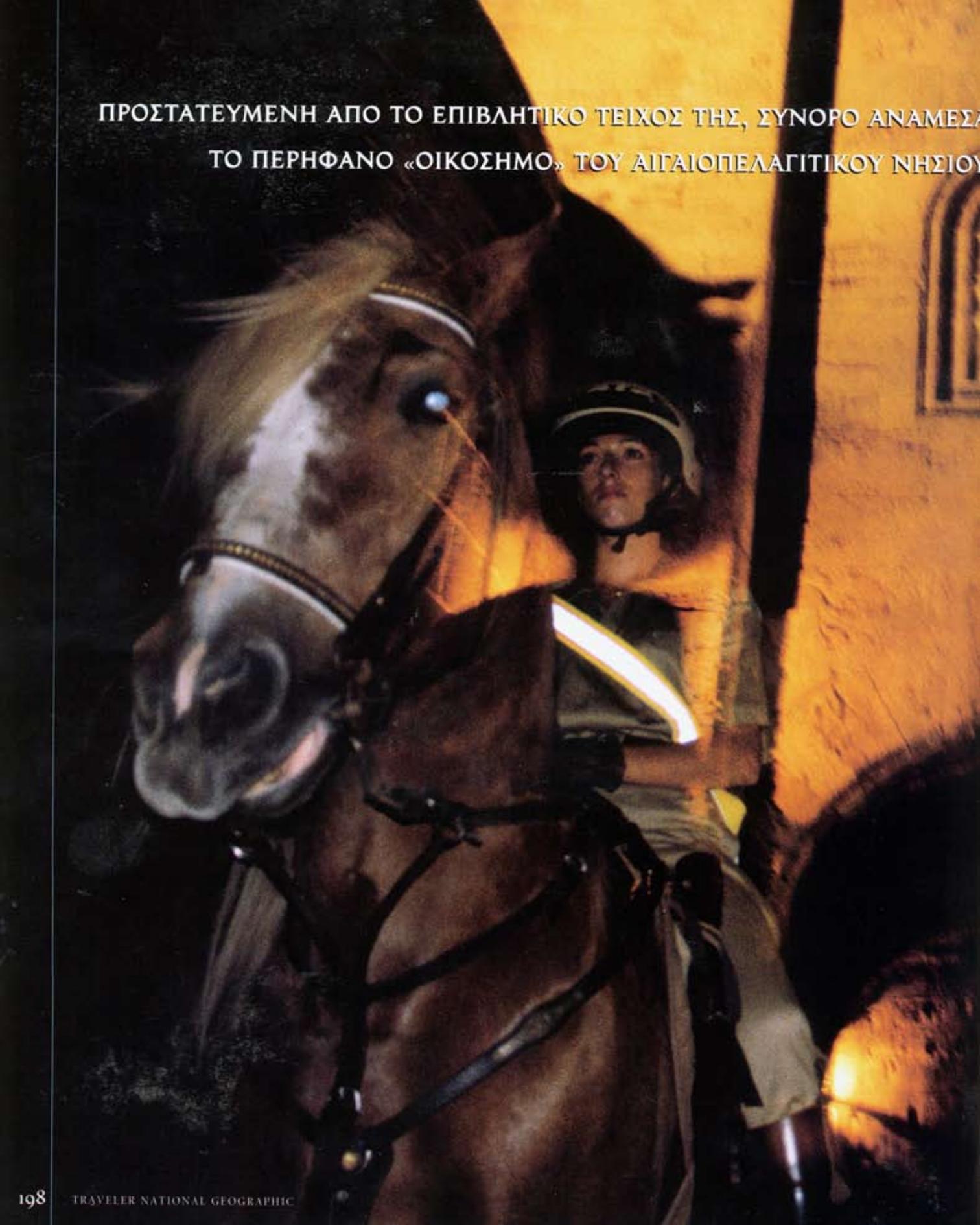
ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Κωδικός περιοχής: 0241
Αστυνομία (τμήμα τουρισμού): 27423
Δήμος: 46379

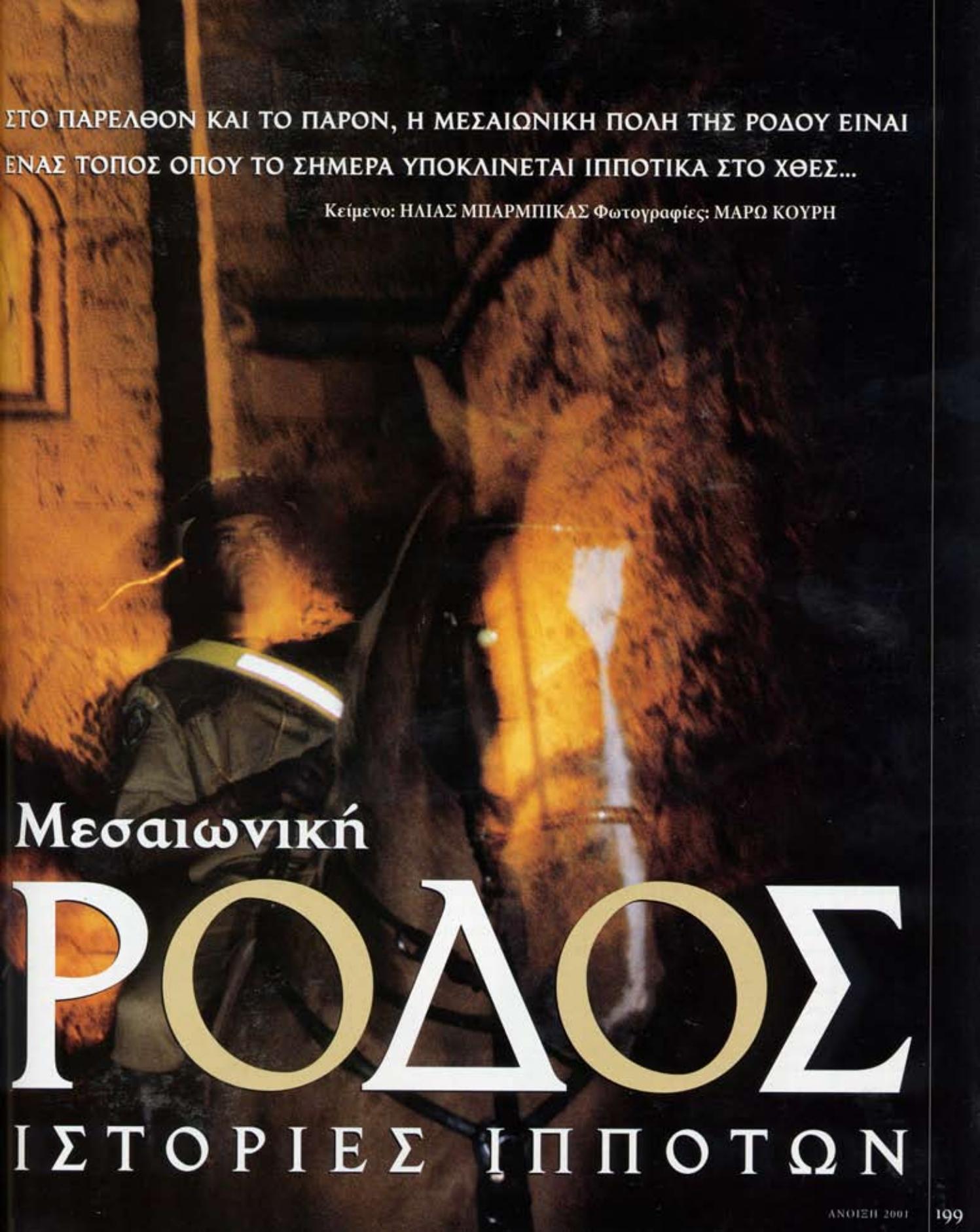
Τα καταστήματα χαλιών δίνουν μια ιδιαίτερη νότα στα σοκάκια της Παλιάς Πόλης.

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΟ ΕΠΙΒΛΗΤΙΚΟ ΤΕΙΧΟΣ ΤΗΣ, ΣΥΝΟΡΟ ΑΝΑΜΕΣΑ
ΤΟ ΠΕΡΗΦΑΝΟ «ΟΙΚΟΣΗΜΟ» ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΠΕΛΑΓΙΤΙΚΟΥ ΝΗΣΙΟΥ

ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΡΟΝ, Η ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ ΕΙΝΑΙ
ΕΝΑΣ ΤΟΠΟΣ ΟΠΟΥ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ ΥΠΟΚΛΙΝΕΤΑΙ ΙΠΠΟΤΙΚΑ ΣΤΟ ΧΘΕΣ...

Κείμενο: ΗΛΙΑΣ ΜΠΑΡΜΠΙΚΑΣ Φωτογραφίες: ΜΑΡΩ ΚΟΥΡΗ

Μεσαιωνική
ΡΟΔΟΣ
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΙΠΠΟΤΩΝ

Hμεσαιωνική πόλη της Ρόδου είναι σήμερα σε καλύτερη κατάσταση απ' ό,τι όταν την άφοιαν οι πιπότες. Μεσολάβησαν πολιορκίες, σεισμοί, εκρήξεις, βομβαρδισμοί... Θα έπρεπε κανονικά να είναι ερειπωμένη και να μην έχει σήμα κατατεθέν της το ελάφι, αλλά την μπάλα του κανονιού: υπάρχουν άφθονες παντού, για να ζωντανεύουν στη μνήμη τις κατά καιρούς επιδρομές. «Μιούγκρεμισμένοι εξώστες, κλεισμένες με πέτρες πύλες και παράθυρα, γκρεμισμένα τείχη, θαυμάσιες είσοδοι, οικόσημα των ιπποτών θυμίζουν το ένδοξο παρελθόν. Στις τοπιθεσίες όπου κάποτε κατοικούσε το καμάρι της Δύσης, φωλιάζει τώρα η τούρκικη φτώχεια» σημείωνε το 1886 ο Γερμανός περιπογπήτης Καρλ Κρουμπάχερ. Αν σήμερα η Ρόδος είναι μια άθικτη μεσαιωνική πολιτεία μέσα στο Αιγαίο, αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στους Ιταλούς οι οποίοι δεν ήρθαν εδώ προσωρινά, το 1912, αλλά για μόνιμη εγκατάσταση, όπως παλιότερα και οι εν μέρει ομοεθνείς τους πιπότες. Αυτός ήταν και ο λόγος

που ξεκίνησαν και ολοκλήρωσαν ένα τεράστιο έργο, την αναστήλωση των τειχών και των ιπποτικών κτιρίων. Αν και από κάποιους αρχαιολόγους τούς καταλογίζεται αυθαιρεσία στην αρχιτεκτονική αποκατάσταση των κτιρίων, το αποτέλεσμα είναι αισθητικά εντυπωσιακό και τουριστικά πολύτιμο. Άλλη η ιστορία ξεκινά μία χιλιετία πριν...

Προπούμενες σελίδες:
Τα περήφανα άλογα κτυπούν και σήμερα με τις οπλές τους τα πιθόστρωτα, όπως έκαναν παλιότερα οι πρόγονοί τους. Πέτρινα οικόσημα έχω από τη Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαιοτήτων (πάνω), και επιβλητικό παράθυρο στο Παλάτι του Μεγάλου Μαγίστρου (απέναντι).

Οι ξεκίνησαν και ολοκλήρωσαν ένα τεράστιο έργο, την αναστήλωση των τειχών και των ιπποτικών κτιρίων. Αν και από κάποιους αρχαιολόγους τούς καταλογίζεται αυθαιρεσία στην αρχιτεκτονική αποκατάσταση των κτιρίων, το αποτέλεσμα είναι αισθητικά εντυπωσιακό και τουριστικά πολύτιμο. Άλλη η ιστορία ξεκινά μία χιλιετία πριν...

Στα ίχνη του παρελθόντος

Ο επίσημος τίτλος των ιπποτών της Ρόδου ήταν «Ιππότες του Τάγματος του Νοοκομείου της Ιερουσαλήμ». Αργότερα έγιναν γνωστοί ως «Ιωαννίτες» (από τον προστάτη τους, τον Άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο) ή ως «Ιππότες της Ρόδου» ή, τέλος, ως «Ιππότες της Μάλτας». Η «σταδιοδρομία» τους ξεκίνησε από έναν ξενώνα-νοοκομείο στην Ιερουσαλήμ, όπου περιέθαλπαν τους χριστια-

νούς που επισκέπτονταν τους Αγίους Τόπους. Ιδρυτής του τάγματος και πρώτος Μέγας Μάγιστρος ήταν μία αινιγματική μορφή, ο Γεράρδος Τενγκ. Λέγεται πως το 1099, όταν πολιόρκησαν την Ιερουσαλήμ οι Σταυροφόροι, ο Γεράρδος τους πετούσε από τα τείχη καρβέλια ψωμί. Οι Αραβες τον έπιασαν επ' αυτοφάρω και τον έφεραν μπροστά στο δικαστή με την κατηγορία της εσχάτης προδοσίας. Όταν παρουσιάστηκαν στο δικαστήριο τα πειστήρια του εγκλήματος, τα καρβέλια δηλαδή, είχαν γίνει πέτρες (όχι επειδή είχαν μπαγιατέψει, όπως θα ήθελε η κοινή λογική, αλλά επειδή έγινε θάυμα, όπως λέει ο θρύλος). Ο Γεράρδος αθωώθηκε και απέκτησε φήμη παγκοσμίως...

Πριν από χίλια χρόνια, οι Άγιοι Τόποι ήταν «ανθυγεινό» μέρος για προσκυνητές και για... αδελφούς νοοκόμους. Επβίωναν μόνο οι πολεμιστές. Έτσι, σύντομα οι Ιωαννίτες οργανώθηκαν στρατιωτικά και πάνω από την... άσπρη μπλούζα φόρεσαν πανοπλία και σπαθί. Διώχτηκαν από την Παλαιστίνη το Μάιο του 1291, από τους Μαμελούκους του Αλ Ασράφ. Αρχικά κατέφυγαν στη Λεμεσό της Κύπρου. Εκεί ήρθαν σε επαφή με κάποιο Γενοβέζο ναύαρχο, τον Βινιόλο ντε Βινιόλι, που είχε τουφλίκια στη Ρόδο, αλλά τον έδιωξαν οι Βυζαντινοί. Συμφώνησαν να καταλάβουν από κοινού τη Ρόδο, να πάρουν τα 2/3 οι πιπότες και το 1/3 ο Ντε Βινιόλι. Χρειάστηκαν τρία χρόνια για να κάμψουν την άμυνα των Βυζαντινών. Στις 15 Μαΐου του 1309 μετακόμισαν στο νησί για μόνιμη εγκατάσταση...

Το χαρακτηριστικότερο στοιχείο της μεσαιωνικής πόλης της Ρόδου, αυτό που την οριοθέτει και την υπερασπίζεται, άλλοτε από εχθρούς και σήμερα από την αιοθητική της καινούργιας πόλης, είναι τα τείχη της. Την εποχή των ιπποτών υπήρχε και εσωτερικό τείχος, που έκοβε την πόλη σε δύο άνοια κομμάτια: το Κολλακιό, όπου έμεναν οι πιπότες και βρίσκονταν τα σπουδαιότερα διοικητικά κτίρια, και τη Χώρα, Μπούργκο στη γλώσσα των Φράγκων (bourg = πολίχνη), όπου κατοικούσαν οι μη ευγενείς, οι Εβραίοι και οι Έλληνες. Η υπόλοιπη πόλη της Ρόδου δεν υπήρχε... Το εσωτερικό τείχος έφτανε μέχρι την οδό Σωκράτους, τον κεντρικό δρόμο της παλιάς αγοράς. Εδώ, από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας, βρισκόταν το παζάρι. Και σήμερα αυτός ο δρόμος εξακολουθεί να είναι ο παράδειος του (αλλοδαπού κυρίως) καταναλωτή. Η πρόσβαση στη μεσαιωνική πόλη γίνεται από τις πύλες που υπάρχουν στην περιμέτρο των τειχών. Μία από αυτές, την Πύλη του Αγίου Αθανασίου, γνωστή και ως Καινούργια Πόρτα, λέγεται πως την έχτισε ο Σουλεϊμάν ο Μεγαλοπρεπής, όταν κατέλαβε τη Ρόδο το 1522, για να μην τη διαβεί άλλος κατακτητής. Συμβολική π πράξη, αλλά δεν έπασε. Οι επόμενοι

ΜΙΑ ΛΙΤΗ ΑΨΙΔΑ,
ΠΥΛΗ ΓΙΑ ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ.

κατακτητές, οι Ιταλοί, γκρέμισαν την χτισμένη πόλη το 1922, στην επέτειο των 400 χρόνων από την επιτυχία του Σουλεϊμάν. Τα τείχη, την τάφρο τους, τα προπύργια που υπερασπίζοταν πά κάθε Γλώσσα του τάγματος (βλ. παρακάτω) και τα δεκάδες εντοιχισμένα οικόσημα μπορεί να επισκεφθεί κανείς κάθε Τρίτη και Σάββατο απόγευμα, σε μια περιήγηση μετά ξεναγήσεως που ξεκινά από το Καστέλο και καταλήγει στην Πύλη της Κοοκινούς.

Το Κολλακιό των Ιπποτών

«Οδός των Ιπποτών. Προχωρεί αναφοριζόντας αρκετά πλατιά, άδεια, μεγάλα σκαλοπάτια, με τους μουχαραμπέδες να προβάλλουν από τα πέτρινα σπίτια. Ανεβαίνοντας το δρόμο, τα ομορφότερα βρίσκονται στα δεξιά μας: πλήθος οικόσημα, παράθυρα τετράγωνα, χωρισμένα στα τέσσερα με πέτρινους σταυρούς, τοξωτή πόρτα. Σιωπή. Κάπου κάπου ένα τουρκόπουλο παιζεί. Το γενικό χρώμα του δρόμου είναι γκρίζο, πιο πολύ θλιβερό παρά όμορφο». Ο Γκουστάβ Φλορμπέρ επισκέφθηκε τη Ρόδο τον Οκτώβριο του 1850 και κράτησε τηλεγραφικές σημειώσεις. Τότε, στα παλιά καταλύματα των ιπποτών κατοικούσαν Τούρκοι και τα παράθυρα είχαν αποκτήσει «μουχαραμπέδες», δηλαδή καφαστά. Αυτό το γοντευτικά θλιβερό χρώμα που περιγράφει, όμως, δεν είναι μόνο δική του αισθητης. Το έχουν εντοπίσει κι άλλοι περιηγητές, από το Μεσαίωνα μέχρι σήμερα. Η μεσαίωνική Ρόδος αποτέλεσε μελαγχολία... Μία ρομαντική εξήγηση του φαινομένου δίνει ο Ουσίλιαμ Θάκερι, στο έργο του *Σημειώσεις από ένα ταξίδι από το Κόρυχιλ στο Κάιρο*, που εκδόθηκε το 1846. Λέει λοιπόν πώς παλιά στρατιωτική αρχιτεκτονική δεν ενδιαφέροταν μόνο για τις μάχες, αλλά έπιαρε υπόψη της και την αιοθητική, τα χρώματα του πολέμου. Και αυτά δεν μπορούσαν παρά να είναι μελαγχολικά. Το Τάγμα των Ιπποτών πάταν μια πολυεθνική δύναμη, με μέλη από όλα τα έθνη της δυτικής Ευρώπης. Κάθε εθνική ομάδα ονομαζόταν «Γλώσσα», πάταν σαφώς διακριτή από τις άλλες και είχε το δικό της αρχηγό. Ιοσιοβίος «πρωθυπουργός» πάταν ο Μέγας Μάγιστρος, που εκλεγόταν από τους ιππότες με ένα περίπλοκο αλλά αρκετά δημοκρατικό σύστημα. Κάθε Γλώσσα είχε το δικό της κατάλυμα, κάτι μεταξύ λέσχης και ξενοδοχείου, όπου συγκεντρώνονταν τα μέλη της (δεν έμεναν μόνιμα εκεί) και φιλοξενούνταν οι επισήμοι προσκαλεσμένοι της. Γενικώς, οι ιππότες πρέπει να περνούσαν καλά εκεί και να δοκιμάζαν όλες τις απολαύσεις. Είναι χαρακτηριστικό ότι στα μέσα του 15ου αιώνα, όταν έπεσε επιδημία πανούκλας στο νησί, αιτία της θεωρήθηκε η έκλυση των πθών. Μπροστά στην πίεση των πθικολόγων, ο Μέγας Μάγιστρος αναγκάστηκε να διώξει όλες τις

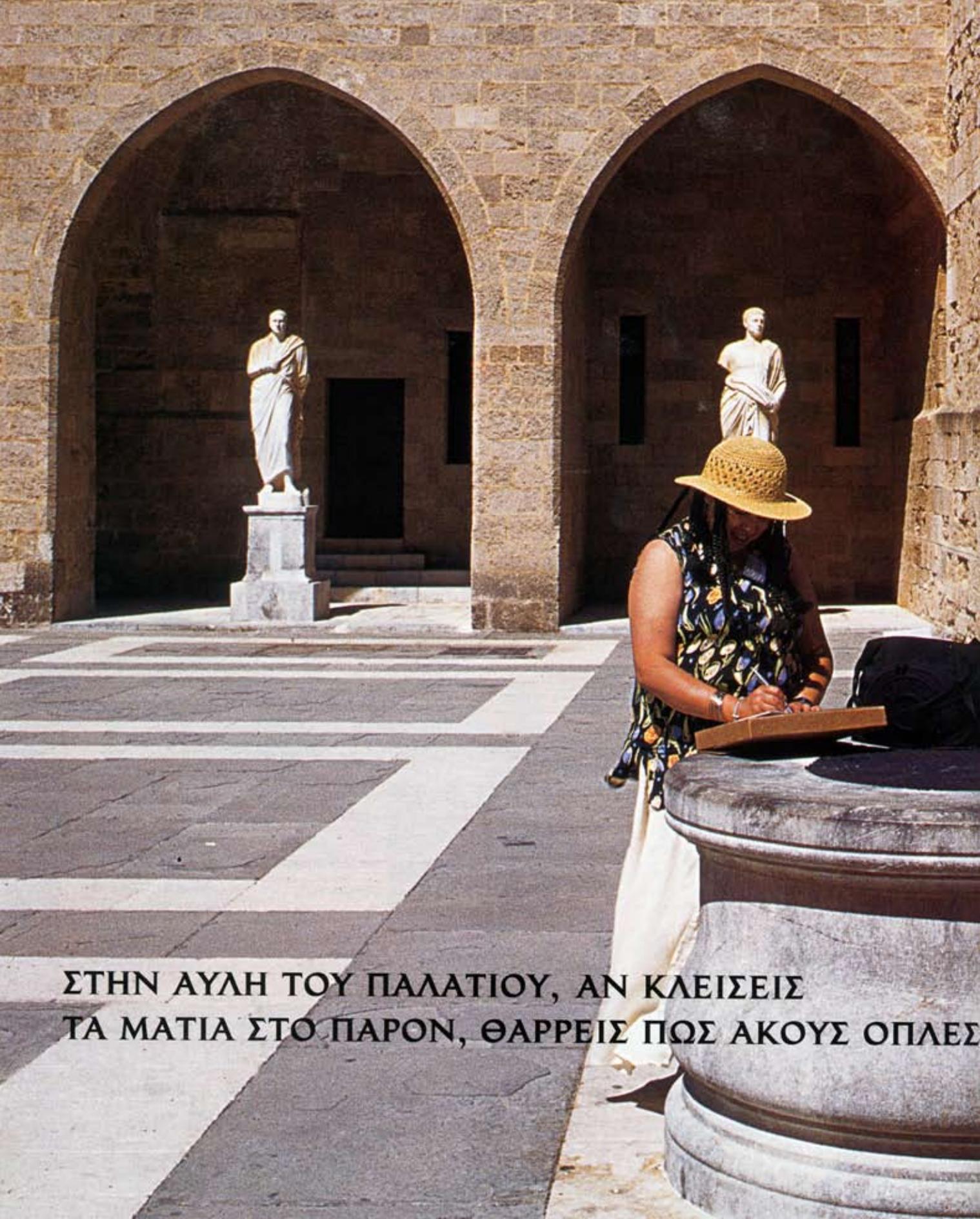
εταίρες έξω από τα τείχη. Μπαίνοντας στη μεσαιωνική πόλη από την κεντρικότερη σύγχρονη πύλη της, την Πύλη Ελευθερίας, συναντάμε πρώτα τα καταλύματα της Γλώσσας της Ωβέρηνς και της Αγγλίας. Δίπλα, στην οδό Ιπποτών, βρίσκονται αυτά της Ιταλίας, της Γαλλίας, της Προβηγκίας, της Ισπανίας. Άγνωστο είναι πού στεγάζοταν το κατάλυμα της Γερμανίας. Όπως πάντα φυσικό, ο Μέγας Μάγιστρος είχε το παλάτι του, το Καστέλο, που είναι χτισμένο στο ψηλότερο σημείο της οδού Ιπποτών. Είναι ένα από τα πρώτα κτήρια που έφτιαξαν οι πιπότες και πρόσθιο του πάταν παρόμοια με αυτήν του Λευκού Οίκου: κατοικία του Μαγίστρου και της συνοδείας του και χώρος συνεδριάσεων του «πρωθυπουργού» με τους επικεφαλής των Γλώσσων. Η πύλη του με τη βαριά ξύλινη πόρτα και τους δύο πυκκυλινδρικούς πύργους είναι σήμερα από τα πιο κλασικά φωτογραφικά πλάνα της Ρόδου.

Στην πολιορκία των Τούρκων το 1522 το παλάτι υπέστη σημαντικές ζημιές. Αυτός είναι και ο λόγος που οι Τούρκοι δεν το χρησιμοποίησαν ως χώρο για διοικητικές υπηρεσίες αλλά ως φυλακή. Όπως πάντα επόμενο, το κτήριο, βοηθούντων και των σεισμών, άρχισε σταδιακά να καταρρέει. Μια έκρηξη, το 1856,

το αποτελείωσε (έμεινε μόνο το ιούγειο). Την πρόκλεση κεραυνός που έπεσε στην παρακείμενη εκκλησία του Αγίου Ιωάννη, στο υπόγειο της οποίας υπήρχε μια ξεχωριστή μπαρούτα ποθήκη – λέγεται πως την πυρίτιδα είχε κρύψει εκεί ο ιππότης ντ' Αμαράλ, ο οποίος 335 χρόνια νωρίτερα είχε αποκεφαλιστεί επί εσχάτη προδοσία. Το 1937, ο Ιταλός διοικητής της Δωδεκανήσου Ντε Βέκι άρχισε την αναστήλωση του παλατιού, με σκοπό να το χρησιμοποιήσει ως διοικητήριο (για τον εαυτό του) αλλά και ως έπαυλη, για να φιλοξενεί τους φίλους του (το βασιλιά της Ιταλίας Βιτόριο Εμανουέλε και τον Μουσολίνι). Το έργο ολοκληρώθηκε το 1940, αλλά τα «ξένια» όνειρα του φασίστα διοικητή δεν πραγ-

Αγέρωχο, το Παλάτι του Μεγάλου Μαγίστρου κοιτάζει αφ' υψηλού τους τουρίστες που εισβαλλουν στα σωθικά του (πάνω).

ΣΤΗΝ ΑΥΛΗ ΤΟΥ ΠΑΛΑΤΙΟΥ, ΑΝ ΚΛΕΙΣΕΙΣ
ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ, ΘΑΡΡΕΙΣ ΠΩΣ ΑΚΟΥΣ ΟΠΛΕΣ

ΑΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΙΠΠΟΤΩΝ.